

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Universitat
Direcció General de Planificació,
Ordenació i Centres

TÈCNiques D'EXPRESSIÓ GRÁFICOPLÀSTICA (Batxillerat)

Finalitat de l'assignatura

L'assignatura de tècniques d'expressió gráficoplàstica pretén que els alumnes adquireixin els coneixement i l'aplicació dels recursos, tècniques, mètodes i aplicacions instrumentals que han emprat, i continuen emprant, els artistes al llarg de la història.

L'assignatura també permet el desenvolupament de competències, en especial la consciència i expressió cultural, ja que els alumnes han d'aprofundir i entendre com s'han desenvolupat al llarg de la història els processos i tècniques que han permès als artistes manifestar les vivències de cada una de les èpoques a les obres d'art. Així mateix, l'assignatura facilita als alumnes la capacitat d'aprendre a aprendre, ja que, en ser una assignatura de caràcter teoricopràctic, els permet millorar els coneixements a partir de l'observació de produccions d'artistes i la comparació amb les pròpies produccions.

Un coneixement exhaustiu de les tècniques gráficoplàstiques tradicionals en els camps del dibuix, la pintura i el gravat, així com en altres tècniques mixtes i alternatives més recents, aporta als alumnes la capacitat d'expressar i desenvolupar les pròpies idees i plasmar-les de la forma més adequada possible per crear obres gráfiques tècnicament adequades. Des del coneixement, els alumnes comuniquen a través de la creació de les pròpies imatges experimenten amb diferents materials i cerquen solucions adequades als seus objectius.

El desenvolupament de les capacitats creatives permet als alumnes iniciar-se en el camp de les arts gráfiques i desenvolupar un esperit crític dins el món de la plàstica. A més a més, a través dels coneixements adquirits poden apreciar amb una profunditat molt més gran el valor del patrimoni artístic i, per tant, fomentar-hi actituds de respecte.

Estructura del currículum

El currículum de l'assignatura de tècniques d'expressió gráficoplàstica s'estructura en cinc blocs de continguts:

Bloc 1. Materials

Aquest bloc té una gran importància, ja que s'hi estudien els materials propis de les tècniques d'expressió gràficoplàstica: suports, aglutinants, pigments, etc. i les seves propietats físiques i químiques.

Bloc 2. Tècniques de dibuix

En el segon bloc els alumnes fan servir les tècniques seques i humides en el dibuix i duen a terme un recorregut i anàlisi de les característiques gràficoplàstiques en les diferents obres d'art al llarg de la història.

Bloc 3. Tècniques de pintura

En aquest tercer bloc correspon l'estudi dels diferents materials de les tècniques pictòriques: suports, aglutinants, eines, etc. i de les tècniques pictòriques emprades al llarg de la història de l'art.

Bloc 4. Tècniques de gravat i estampació

Es tracta en aquest quart bloc el vocabulari específic del gravat i l'estampació i se n'identifiquen les fases i tècniques de producció. Aquest bloc permet als alumnes conèixer l'evolució del gravat i l'estampat al llarg de la història de l'art.

Bloc 5. Tècniques mixtes i alternatives

El bloc cinquè és un bloc de continguts de caràcter més pràctic que no teòric ja que l'alumne experimenta amb diferents tècniques amb finalitats expressives en les seves creacions artístiques, com el collage, materials reciclats, eines TIC, etc.

Orientacions metodològiques

Les competències clau inclouen de forma integrada continguts, destreses, valors i emocions de caire personal i social que pertanyen a diferents àmbits de coneixement. Aquestes tenen un caràcter contextual, així que requereixen saber aplicar el que s'ha après per resoldre situacions noves en diferents contextos d'acció reals i significatius per als alumnes, per la qual cosa en tota la metodologia s'ha posat èmfasi en la funcionalitat dels aprenentatges.

La metodologia didàctica ha de ser fonamentalment diversa, comunicativa, activa, participativa i adreçada a l'assoliment dels objectius i les competències. L'aprenentatge de l'alumne s'articula a partir d'un procés de construcció del coneixement que es duu a terme a partir dels coneixements que ja posseeix i, per

això, és convenient partir sempre dels coneixements previs, tenint en compte el que s'ha fet en cursos anteriors.

A l'aula s'hauria de potenciar l'aprenentatge de llarga durada i, per tant, l'aprenentatge significatiu en oposició al memorístic, la qual cosa no ha d'implicar eliminar aquest tipus d'aprenentatge. Així, cal afavorir una memorització comprensiva en el procés d'aprenentatge. D'altra banda, els alumnes han d'aprendre a aprendre, ser capaços d'investigar pel seu compte i aprofundir en la matèria, així com a fer ús de diverses fonts d'informació, especialment les tecnologies de la informació i la comunicació. La metodologia que s'hauria d'emprar en aquesta assignatura al llarg del curs és bàsicament pràctica, ja que només amb la pràctica els alumnes poden assimilar la informació teòrica que el professor hagi pogut oferir-los.

Les eines audiovisuals permeten presentar als alumnes els continguts gràfics d'una manera fàcil i potent. D'altra banda, el coneixement de les eines informàtiques que tenen els alumnes sol ser en la majoria dels casos d'un nivell molt acceptable, amb un grau de desimboltura en l'ús de les eines probablement superior al de la resta de la societat. Això pot permetre utilitzar les eines digitals en la didàctica de l'aula: presentacions, tractament informàtic de les imatges, elaboració de documents multimèdia per presentar un tema o un projecte, integració de la imatge i el so, etc.; sense deixar de banda els recursos, les tècniques i els materials que han emprat i segueixen emprant els dissenyadors, il·lustradors, artistes gràfics, etc. al llarg de la història.

En l'assignatura de tècniques d'expressió gràficoplàstica s'ha de posar a l'abast dels alumnes totes aquelles eines necessàries, sempre que sigui possible, per a l'aprenentatge de les diferents tècniques: taller, contacte amb col·lectius dedicats a l'art, artistes i exposicions.

L'avaluació del procés d'aprenentatge dels alumnes del batxillerat ha de ser contínua, formativa i integradora.

L'avaluació dels aprenentatges dels alumnes ha de tenir un caràcter formatiu i ser un instrument per millorar tant els processos d'ensenyament com els processos d'aprenentatge, i es duu a terme mitjançant exàmens o altres proves de nivell que el professor consideri oportunes.

L'avaluació del procés d'aprenentatge dels alumnes ha de ser integradora i ha de tenir en compte des de totes i cadascuna de les assignatures la consecució dels objectius establerts per a l'etapa, així com el desenvolupament de les competències corresponents.

Cal fer una avaluació inicial a cada alumne a començament de curs o al principi de cada bloc de continguts per avaluar-ne els coneixements, destreses i actituds prèvies, sempre que el professor ho consideri oportú.

Per a l'avaluació dels alumnes, el professor pot establir proves escrites o orals per mesurar-ne el nivell, així com presentacions de treballs individuals o en grup, les quals es poden fer de manera combinada. Aquests treballs poden ser, a manera d'exemple per als professors, estampació sobre teixit, collage, dibuixos al carbonet, etc., sempre que el professor ho consideri factible per als alumnes amb el material de què pugui disposar el centre o els alumnes mateixos.

Els professors, de manera conscient i reflexiva, han d'emprar un conjunt d'estratègies, procediments i accions organitzades i planificades amb la finalitat de possibilitar l'aprenentatge dels alumnes i l'assoliment dels objectius plantejats, així com potenciar la creativitat i l'esperit emprenedor.

El professor ha de supervisar els continguts, encara que siguin documents o imatges que faciliti Internet, una eina docent imprescindible i molt usada pels alumnes.

El professor és la peça clau en la tasca diària de motivar els alumnes a aconseguir els objectius del curs. Per això, ha d'organitzar les tasques diàries de classe, sortides extraescolars (museus, galeries d'art, tallers d'artistes, etc.), a més de facilitar l'accés a la informació necessària perquè assoleixin el nivell de coneixements òptims de l'assignatura. Com a resultat de la feina feta a classe, els alumnes poden fer exposicions, mostres o intervencions dins i fora del centre, sempre que sigui possible.

Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències

L'assignatura de tècniques d'expressió gràficoplàstica contribueix a assolir les diferents competències clau, com s'especifica a continuació:

Comunicació lingüística

S'assoleix mitjançant l'ús del llenguatge tècnic propi de la matèria, en què els alumnes han de tenir cura en la precisió dels termes utilitzats. Amb la finalitat d'estimular l'hàbit de la lectura i millorar l'expressió oral cal plantejar activitats que contribueixin a millorar la comprensió lectora i la capacitat d'expressió.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

S'aprofundeix en el coneixement d'aspectes espacials de la realitat mitjançant la geometria i la representació objectiva de les formes. Tot això per aprendre a desenvolupar-se amb comoditat per mitjà del llenguatge simbòlic, que és un dels objectius de l'assignatura.

Competència digital

S'atorga molta importància a aquesta competència en els continguts relatius a l'entorn visual i multimèdia, en particular en el món de la imatge, i es facilita el desenvolupament d'una cultura digital a l'aula.

Aprendre a aprendre

Els continguts associats a la forma de construir i transmetre el coneixement artístic contribueixen al desenvolupament d'aquesta competència mitjançant la incorporació d'informacions de la mateixa experiència o d'altres mitjans. D'altra banda, també hi contribueixen el fet de plantejar-se qüestions sobre els fenòmens del nostre entorn, de donar-hi respostes coherents i de tenir la capacitat de treballar en grup, així com de saber compartir el coneixement amb els altres i desenvolupar processos cognitius com analitzar, sintetitzar, relacionar, comparar, aplicar, avaluar, argumentar, etc.

Competències socials i cíviques

Es promouen actituds com la cooperació i la feina en grup i es potencien valors com la tolerància, la solidaritat, l'empatia i el compromís necessaris per a la convivència a l'aula.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

Es fomenten les mesures perquè els alumnes participin en activitats que els permetin garantir l'esperit emprenedor i la iniciativa empresarial a partir d'aptituds com la creativitat, l'autonomia, la iniciativa, el feina en equip, l'autoconfiança i el sentit crític.

Consciència i expressions culturals

Es dóna molt d'èmfasi a l'ampliació del coneixement dels diferents codis artístics i a la utilització de les tècniques i els recursos propis. Els alumnes aprenen a mirar, a analitzar críticament, a veure, a observar, a percebre i, des del coneixement del llenguatge visual, a apreciar els valor estètics i culturals de les produccions artístiques, així com a entendre el món de la publicitat de forma crítica. D'altra banda, es contribueix a aquesta competència quan experimenta i investiga amb diversitat de tècniques plàstiques i visuals i és capaç d'expressar-se a través de la imatge i el volum.

Per adquirir eficaçment les competències i integrar-les efectivament en el currículum s'han de dissenyar activitats d'aprenentatge integrades que permetin als alumnes avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència al mateix temps.

S'ha de potenciar el desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, la competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia.

L'assignatura de tècniques d'expressió gràficoplàstica abraça, en major o menor mesura, totes les competències clau. És una assignatura integradora que engloba l'art, la ciència i la tècnica, la qual cosa fa viable i interessant la coparticipació amb altres departaments didàctics en projectes comuns.

Objectius específics

L'ensenyament de tècniques d'expressió gràficoplàstica té els objectius següents:

1. Conèixer i valorar els recursos expressius i comunicatius que proporcionen les diverses tècniques d'expressió gràficoplàstica.
2. Conèixer els materials, les eines, els suports i els procediments, així com la terminologia bàsica de les diferents tècniques gràficoplàstiques.

3. Fer servir de forma adequada els materials i les tècniques durant el procés d'elaboració d'una obra per aconseguir-ne el domini i la destresa en l'ús.
4. Aprofundir en el coneixement i l'aplicació pràctica de la teoria del color i utilitzar-lo com a instrument d'anàlisi i de creació artística.
5. Seleccionar i emprar els materials i els procediments adequats a una finalitat concreta i procedir de manera ordenada en la feina. Valorar les tècniques graficoplàstiques com a eines que permeten materialitzar una idea o intenció comunicativa.
6. Utilitzar els diferents elements i mitjans d'expressió del llenguatge graficoplàstic i experimentar diverses possibilitats i combinacions per desenvolupar la capacitat d'expressió creativa i personal.
7. Apreciar i valorar els referents aportats per la història de l'art quant als procediments i les tècniques d'expressió artística.
8. Desenvolupar la capacitat creativa i de comunicació a través de l'observació i l'anàlisi de referents plàstics i naturals de l'entorn.
9. Conèixer i apreciar tant les tècniques tradicionals d'expressió graficoplàstica com les més innovadores i actuals. Valorar els nous mitjans d'expressió i comunicació que aporta l'ús de la tecnologia en l'àmbit artístic.

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable

BLOC 1. MATERIALS
Continguts
Materials propis de les tècniques d'expressió graficoplàstica: suports, aglutinants, pigments, etc. Evolució històrica i aplicació dels materials. Vocabulari bàsic i específic dels materials i de les tècniques. Propietats físiques i químiques dels materials en les diferents tècniques graficoplàstiques.
Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable
1. Seleccionar informació a través de diferents fonts d'informació, incloses les tecnologies de la informació i la comunicació, de l'evolució i aplicació dels materials al llarg de la història, a fi de distingir i relacionar els diferents materials i instruments utilitzats en les tècniques graficoplàstiques. <i>1.1. Coneix els materials, el tipus de suport, els pigments, els aglutinants i els diluents utilitzats en les tècniques graficoplàstiques.</i> <i>1.2. Narra l'evolució històrica i l'adaptació dels materials al llarg de la història.</i> <i>1.3. Relaciona els materials, el tipus de suport, els pigments, els aglutinants i els diluents més</i>

adequats a cada tècnica gràficoplàstica.

1.4. Coneix i emprà amb propietat, tant de forma oral com escrita, la terminologia pròpia de les tècniques.

2. Comparar les propietats físiques, químiques i la interacció dels diferents materials.

2.1. Coneix les propietats físiques, químiques i la interacció dels diferents materials.

2.2. Raona l'elecció dels materials amb què es treballa en l'aplicació de cada tècnica tenint en compte les propietats físiques i químiques.

BLOC 2. TÈCNiques DE DIBUIX

Continguts

Tècniques seques i humides en el dibuix.

Fases del dibuix.

Característiques gràficoplàstiques de les diferents obres d'art al llarg de la història.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Identificar i aplicar, de manera apropiada, les diferents tècniques seques i humides aplicades dibuix i apreciar la importància que ha tingut i té el dibuix per a la producció d'obres artístiques al llarg de la història.

1.1. Descriu les tècniques de dibuix.

1.2. Identifica i emprà els diferents materials utilitzats en les tècniques del dibuix, tant seques com humides.

1.3. Planifica el procés de realització d'un dibuix i en defineix els materials, procediments i les fases.

1.4. Produeix obres pròpies emprant tant tècniques de dibuix seques com humides.

1.5. Reconeix i valora les diferents tècniques de dibuix en obres d'art.

BLOC 3. TÈCNiques DE PINTURA

Continguts

Tècniques pictòriques al llarg de la història.

Diferents materials en les tècniques pictòriques: vocabulari específic, suports, aglutinants, eines, etc.

Composició en l'obra pictòrica.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Conèixer les diferents tècniques de pintura, així com els materials utilitzats en cadascuna al llarg de la història.

1.1. Descriu les tècniques de pintura.

1.2. Coneix, tria i aplica correctament els materials i instruments utilitzats en cada tècnica pictòrica.

1.3. Distingeix i descriu la tècnica i els materials, tant de forma oral com escrita, utilitzats en obres pictòriques de diferents èpoques artístiques, així com de les produccions pròpies.

2. Triar i aplicar correctament els materials i instruments propis de les tècniques pictòriques en la producció de treballs personals amb tècniques a l'aigua, sòlides, olioses i mixtes.

2.1. *Duu a terme composicions triant i utilitzant les tècniques a l'aigua, sòlides i olioses que resultin més apropiades per al projecte en funció de les intencions expressives i comunicatives.*

BLOC 4. TÈCNiques DE GRAVAT I PINTURA

Continguts

Gravat i estampació. Vocabulari específic, fases de producció i tècniques. Evolució del gravat i l'estampat al llarg de la història.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Conèixer els diferents termes relacionats amb les tècniques del gravat.
 - 1.1. *Describeix les tècniques de gravat i estampació.*
 - 1.2. *Defineix amb propietat, tant de forma oral com escrita, els termes propis de les tècniques de gravat.*
2. Identificar les fases de la producció de gravats i estampats.
 - 2.1. *Describeix les fases de producció de gravats i estampats.*
3. Elaborar produccions pròpies fent servir tècniques no tòxiques de gravat i estampació variades.
 - 3.1. *Experimenta amb diferents tècniques de gravat i estampació no tòxiques fent servir els materials de manera apropiada.*
4. Investigar i exposar l'evolució de les tècniques de gravat i estampació utilitzades al llarg de la història.
 - 4.1. *Reconeix i descriu les tècniques de gravat i estampació en l'observació d'obres.*
 - 4.2. *Explica l'evolució de les tècniques de gravat i estampació al llarg de les diferents èpoques.*

BLOC 5. TÈCNiques MIXTES ALTERNATIVES

Continguts

Tècniques mixtes en la producció de creacions artístiques. Experimentació de diferents tècniques. Utilització dels materials idonis en les diferents tècniques.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Experimentar diferents formes d'expressió artística amb tècniques mixtes i alternatives expressant idees i emocions a través de tècniques alternatives.
 - 1.1. *Describeix la tècnica del collage i l'aplica en l'elaboració de treballs proposats pel professor.*
 - 1.2. *Utilitza materials reciclats per produir obres noves amb un sentit diferent per al qual van ser confeccionats.*
 - 1.3. *Representa a través de les TIC instal·lacions de caràcter artístic.*
 - 1.4. *Investiga i aprèn, utilitzant les TIC, diferents tècniques alternatives.*
2. Reconèixer altres tècniques gràficoplàstiques diferents de les tradicionals.
 - 2.1. *Empra amb propietat els materials i procediments més idonis per representar i expressar-*

se en relació amb els llenguatges gràfics plàstics.